

بسم الله الرحمن الرحيم

تفسير سورة آل عمران

อธิบายความหมาย ซูเราะฮ์อาลิอิมรอน อายะฮ์ 103

วันอังคารที่ 24 กุมภาพันธ์ 2552

ณ มัสยิดบ้านดึกดิน

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿103﴾

103. และพวกเขาก็จะยึดสายเชือกของอัลลอฮ์โดยพร้อมกันทั้งหมด และจงอย่าแตกแยกกัน และจงรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ที่มีต่อพวกเขา ขณะที่พวกเขากลายเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเขา แล้วพวกเขาก็กลายเป็นพี่น้องกัน ด้วยความเมตตาของพระองค์ และพวกเขาก็เคยปรากฏอยู่บนปากหลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยพวกเขาให้พ้นจากปากหลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงแก่พวกเขาซึ่งบรรดาโอองการของพระองค์ เพื่อว่าพวกเขาจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا

• "قِيلَ " بِحَبْلِ اللَّهِ " أَيُ بَعْدِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْآيَةِ بَعْدَهَا " ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ أَيْنَمَا تُقْفُوا إِلَّا بِحَبْلِ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ " أَيُ بَعْدِ وَذِمَّةً
• "قِيلَ " بِحَبْلِ مِنَ اللَّهِ " يَعْنِي الْقُرْآنَ كَمَا فِي حَدِيثِ الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ عَنْ عَلِيٍّ مَرْفُوعًا فِي صِفَةِ الْقُرْآنِ " هُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينِ وَصِرَاطُهُ الْمُسْتَقِيمُ " . وَقَدْ وَرَدَ فِي ذَلِكَ حَدِيثٌ خَاصٌّ بِهَذَا الْمَعْنَى فَقَدْ رَوَى الطَّبْرِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " كِتَابُ اللَّهِ هُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَمْدُودُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ " . وَرَوَى ابْنُ مَرْذُويه عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينِ وَهُوَ النُّورُ الْمُبِينُ وَهُوَ الشِّفَاءُ النَّافِعُ عِصْمَةُ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِ وَنَجَاةٌ لِمَنْ اتَّبَعَهُ "

وَلَا تَفَرَّقُوا

أَمْرُهُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَنَهَاهُمْ عَنِ التَّفَرُّقَةِ . وَقَدْ وَرَدَتْ الْأَحَادِيثُ الْمُتَعَدِّدَةُ بِالنَّهْيِ عَنِ التَّفَرُّقِ وَالْأَمْرِ بِالْإِجْتِمَاعِ وَالْإِتِّلَافِ كَمَا فِي صَحِيحِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا يَرْضَى لَكُمْ أَنْ

تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَأَنْ تَتَصَحَّحُوا مِنْ وَلَاءِ
اللَّهِ أَمْرُكُمْ وَيَسْخَطَ لَكُمْ ثَلَاثًا : قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةُ الْمَالِ " وَقَدْ ضَمِنْتَ لَهُمْ
الْعِصْمَةَ عِنْدَ اتِّفَاقِهِمْ مِنَ الْخَطَا كَمَا وَرَدَتْ بِذَلِكَ الْأَحَادِيثُ الْمُتَعَدِّدَةُ أَيْضًا . وَخِيفَ عَلَيْهِمْ
الْإِفْتِرَاقُ وَالْإِخْتِلَافُ فَقَدْ وَقَعَ ذَلِكَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ فَافْتَرَقُوا عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً مِنْهَا فِرْقَةٌ
نَاجِيَةٌ إِلَى الْجَنَّةِ وَمُسْلِمَةٌ مِنَ عَذَابِ النَّارِ وَهُمْ الَّذِينَ عَلَى مَا كَانَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ .

وَإِذْ كُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

• وَهَذَا السِّيَاقُ فِي شَأْنِ الْأَوْسِ وَالْخَزَرَجِ فَإِنَّهُ قَدْ كَانَ بَيْنَهُمْ حُرُوبٌ كَثِيرَةٌ فِي الْجَاهِلِيَّ
وَعَدَاوَةٌ شَدِيدَةٌ وَضَعَائِنَ وَإِحْنٌ وَذُخُولَ طَالٍ بِسَبَبِهَا قِتَالَهُمْ وَالْوَقَائِعَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا جَاءَ اللَّهُ
بِالْإِسْلَامِ فَدَخَلَ فِيهِ مَنْ دَخَلَ مِنْهُمْ صَارُوا إِخْوَانًا مُتَحَابِّينَ بِجَلَالِ اللَّهِ مُتَوَاصِلِينَ فِي ذَاتِ اللَّهِ
مُتَعَاوِينَ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَكَانُوا عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ بِسَبَبِ كُفْرِهِمْ فَأَنْقَذَهُمُ اللَّهُ
مِنْهَا أَنْ هَدَاهُمْ لِلْإِيمَانِ . وَقَدْ اِمْتَنَ عَلَيْهِمْ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قَسَمَ
غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فَعَتَبَ مَنْ عَتَبَ مِنْهُمْ بِمَا فَضَّلَ عَلَيْهِمْ فِي الْقِسْمَةِ بِمَا أَرَاهُ اللَّهُ فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ "
يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضَلَالًا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِي وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلَّفَكُمُ اللَّهُ بِي وَعَالَه
فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِي ؟ " فَكُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنٌ .

• وَقَدْ ذَكَرَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَقَ بْنِ يَسَارٍ وَغَيْرُهُ : أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي شَأْنِ الْأَوْسِ
وَالْخَزَرَجِ . وَذَلِكَ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْيَهُودِ مَرَّ بِمَلَاً مِنَ الْأَوْسِ وَالْخَزَرَجِ فَسَاءَهُ مَا هُمْ عَلَيْهِ مِنْ
الْإِتِّفَاقِ وَالْأُلُفَّةِ فَبَعَثَ رَجُلًا مَعَهُ وَأَمَرَهُ أَنْ يَجْلِسَ بَيْنَهُمْ وَيَذْكُرَ لَهُمْ مَا كَانَ مِنْ حُرُوبِهِمْ يَوْمَ
بُعَاثٍ وَتِلْكَ الْحُرُوبِ فَفَعَلَ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَأْبَهُ حَتَّى حَمَيْتَ نَفُوسَ الْقَوْمِ وَغَضِبَ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَتَنَاقَرُوا وَنَادَوْا بِشِعَارِهِمْ وَطَلَبُوا أَسْلِحَتَهُمْ وَتَوَاعَدُوا إِلَى الْحَرَّةِ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهُمْ فَجَعَلَ يُسَكِّنُهُمْ وَيَقُولُ " أَبَدَعُوا الْجَاهِلِيَّةَ وَأَنَا بَيْنَ
أَظْهَرِكُمْ ؟ " وَتَلَا عَلَيْهِمْ هَذِهِ الْآيَةَ فَتَنَدَّمُوا عَلَى مَا كَانَ مِنْهُمْ فَاصْطَلَحُوا وَتَعَانَقُوا وَأَلْقُوا
السَّلَاحَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

• وَذَكَرَ عِكْرِمَةُ أَنَّ ذَلِكَ نَزَلَ فِيهِمْ حِينَ تَنَاقَرُوا فِي قَضِيَّةِ الْإِفْكِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ .